

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
Staben och Ekonomiavdelningen

Anders Ödmark 508 05 178
Per Lindegren 508 04 038

Tjänsteutlåtande
8 september 2005

Dnr: 102 - 473 - 2005
Sammanträdet 20 september 2005

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Tertialrapport 2 år 2005 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd jänte delårsrapport per den 31 augusti

---

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner Tertialrapport 2 och delårsrapport per 31 augusti för överlämnande till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om budgetförstärkning för lokalätgärder avseende förskoleutbyggnad med 13,5 mnkr i enlighet med i tjänsteutlåtandet (sid 18-20) och bifogade blanketter 10 och 12
3. Stadsdelsnämnden anmäler till kommunstyrelsen att nämndens kostnader med anledning av flodvågskatastrofen uppgick till 58 tkr
4. Stadsdelsnämnden överlämnar till kommunstyrelsen ILS-rapport augusti 2005 om ekonomiskt bistånd (tjänsteutlåtande 18 augusti 2005)

Anders Meuller
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Tertialrapporten och delårsbokslutet är nämndens rapportering till kommunstyrelsen om verksamhet och ekonomi. Tjänsteutlåtandet har utformats enligt stadsledningskontorets anvisningar och innehåller de uppgifter som efterfrågats bl.a. i form av blankettmaterial. Uppgifter som bedöms vara av intresse för nämnden men som inte efterfrågas av kommunstyrelsen i detta sammanhang behandlas i den ILS-rapport för september, som föreläggs nämnden vid samma sammanträde.

Den ekonomiska prognosen anger att budgeten kommer att hållas för anslag 1. Utbyggnad av förskolor genomförs för att möta ett kraftigt ökande behov. För anslag 2 råder betydande svårigheter att hålla budget trots en rad åtgärder för att hålla tillbaka antalet hushåll, som behöver försörjningsstöd. Till ärendet bifogas den ILS-rapport om ekonomiskt bistånd, som behandlades i stadsdelsnämnden den 30 augusti.

Bilagor: Blanketter som inges till stadsledningskontoret
ILS-rapport augusti 2005 om ekonomiskt bistånd (tjänsteutlåtande 18 augusti 2005)

Innehållsförteckning

Förvaltningschefens sammanfattande inledning.....	3
Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna.....	4
Ge alla barn och unga en bra start i livet	4
Ökad livskvalitet för äldre	4
De mest utsatta.....	6
Medarbetarna	7
Bygga bostäder och utveckla Stockholm.....	8
Stärkt näringsliv och arbetsmarknad.....	9
Ett hållbart trafiksystem.....	9
Stockholm - en ekologiskt hållbar storstad.....	9
Bryta segregationen och fördjupa demokratin.....	10
Lika möjligheter - Allas ansvar	10
Medborgarnas delaktighet.....	13
Stadsdelsförnyelsen	13
Ta ansvar för ekonomin	15
Delårsrapport per 31 augusti.....	15
Kommentarer, analys och åtgärder per verksamhetsområde	15
Finansiering av förskoleutbyggnaden.....	18
Bilaga 1 Blanketter till stadsledningskontoret.....	21

Inledning (utdrag ur stadsledningskontorets anvisningar)

Kommunstyrelsen har i uppdrag att löpande följa utfallet av stadens verksamheter. Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för nämndernas uppföljning och bereder dessa ärenden till kommunstyrelsen. Uppföljningen består av månadsrapporter, tertialrapporter samt verksamhetsberättelse. Syftet med uppföljningen är att ge en samlad och tillförlitlig bild av det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet samt en prognos för året.

Kommunstyrelsens uppföljning av nämndernas verksamheter under år 2005 kommer att ske med utgångspunkt från kommunfullmäktiges budget (inkl av kommunstyrelsen beslutade justeringar) och nämndens verksamhetsplan. I tertialrapporter och verksamhetsberättelse fokuseras på ekonomiskt utfall och på uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och prioriterade inriktningar.

Kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål är styrande för stadens verksamheter. Nämnden ska rymma sina verksamheter inom av kommunfullmäktige fastställd budget med eventuella justeringar av kommunstyrelsen. Ansvar för uppföljning och budgethållning ligger hos nämnderna som fortlöpande ska följa sin verksamhet under året. Nämndernas verksamhetsplaner är utgångspunkt för den löpande uppföljningen. Vid befarade underskott ska nämnderna besluta om åtgärder för att eliminera dessa.

Ärendets beredning och disposition

Ärendet har beretts och disponerats enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning och stadsledningskontorets anvisningar. De fackliga organisationerna har fortlöpande i avdelningsgrupper och i förvaltningsgrupp informerats om förvaltningens arbete med uppföljning av verksamhet och ekonomi. Information i förvaltningsgruppen om föreliggande tertialrapport har lämnats den 14 september.

Förvaltningschefens sammanfattande inledning

Stadens mål om *ansvar för ekonomin* kommer att klaras i den meningen att avsatta medel för verksamheterna räcker. Däremot kommer ett överskridande att ske på budgeten för ekonomiskt bistånd. I särskild bilaga redovisas förklaringar till överskridandet samt olika åtgärder som satts in.

Under 2005 har arbetet utvecklats för stadens mål att *bryta segregationen och fördjupa demokratin*. I denna rapport redovisas en rad aktiviteter som är i gång. Ute i verksamheterna sker ett ambitiöst arbete särskilt vad gäller den integration som har etniska förtecken. Det mer strategiska arbetet inom området behöver dock utvecklas. Nedbrytning och konkretisering sker nu av stadens Plan för jämlikhet, integration och mångfald. Omfattande förändringar av befolkningens sammansättning gör att nämnden står inför stora utmaningar. Många flyttar till vår stadsdel för att komma till mer integrerade områden.

På olika sätt och integrerat i verksamhetsutvecklingen arbetar förvaltningen med målet att göra Stockholm till en *ekologiskt hållbar storstad*. I linje med stadens miljöprogram har nämnden och enheterna formulerat åtaganden. Det finns en vaksamhet att söka externa medel för att finansiera olika miljöprojekt. Huvudinriktningen är att med tålamod se till att förvaltningen drar sitt strå till stacken och att det sker ett fortlöpande utvecklingsarbete.

I stadsdelen pågår aktivt planarbete. Under en tioårsperiod ska det byggas mer än 4 000 lägenheter. Stadsdelen har därför en viktig roll för att förverkliga fullmäktiges mål att *bygga bostäder och utveckla Stockholm*. I spåren av denna utbyggnad gäller det också att klara samhällsservicen och den kommersiella servicen. För närvarande står förskoleutbyggnaden i fokus. Utbyggnaden av Vällingby centrum kommer att ge positiva effekter för stadsdelen. I enkäter till befolkningen får de kommunala verksamheterna överlag relativt gott betyg. Dock finns det ett missnöje med de kollektiva transporterna.

Alla fullmäktiges övergripande mål för staden är viktiga som styrsignaler. Det som särskilt berör verksamheterna i en stadsdel är målet att *förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna*. I denna tertialrapport redovisas i stark sammanfattning det arbete som utförs av drygt 100 chefer tillsammans med ca 3 400 årsarbetare. Samtliga verksamhetsområden har i huvudsak uppnått de olika verksamhetsmål som fullmäktige formulerat. Dock noteras att frånvarotalen för medarbetarna ökat något till skillnad från utvecklingen i flertalet andra stadsdelar. Förvaltningen analyserar detta och försöker på olika sätt komma in i rätt trend igen bl.a. genom samverkan med företagshälsovården, ökad satsning på friskvård samt fortsatt satsning på ledarutveckling.

Avslutningsvis några exempel på allt det positiva som sker i stadsdelen: E-centret i Vällingby kan komma att innebära en revolution för kommunikationen med medborgarna i stadsdelen, samverkan kring en Äldrecentral i Hässelby-Vällingby med bl a ett Friskvårdscentra gläder våra äldre, Hässelby utsågs av Gringo till årets förort, omdaning av Vällingby centrum skapar nya jobb och förbättrad service, planeringsarbetet för en ny Smedshagsskola, tillkomsten av alla nya förskolor, ett nytt insprängt boende för psykiskt funktionshindrade är snart klart, Astrakangatans nyöppnade dagliga verksamhet har blivit riktigt bra, arbetet med vår Förvaltningskultur skapar spännande samtal, ekonomistyrningen fungerar allt bättre och sist men inte minst utvecklas samverkan mellan fack och arbetsgivare och mellan politik och förvaltning

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Ge alla barn och unga en bra start i livet

Antalet barn i förskoleåldrarna ökar mycket snabbt. För att möta det ökande behovet av förskoleplatser samt för att successivt minska barnantalet i grupperna har förvaltningen i samverkan med bl.a. stadsbyggnadskontoret och hyresvärdar arbetat intensivt för att inför höstterminens start få fram nya platser. Arbetet fortsätter under hösten för att möjliggöra start av ytterligare ett stort antal avdelningar till våren 2006.

Till följd av den ökade efterfrågan har ambitionen att klara *barnomsorgsgarantin* under nuvarande skede prioriterats framför minskningen av *barngruppernas storlek*. Fle- ra förskolor har haft problem med vatten- och mögelskador, något som försenat öppnandet av nya avdelningar. Vid en jämförelse av genomsnittligt inskrivningstal per avdelning augusti 2004 och augusti 2005 framgår att antalet barn per avdelning ökat från 14,5 till 14,9. Ökningen har främst skett på småbarnsavdelningarna med 1,6 barn per avdelning. Fram till sista augusti uppfyller förvaltningen barnomsorgsgarantin (plats kan erbjudas inom tre månader).

Kostnaderna för att genomföra årets utbyggnadsprogram för förskolor redovisas i blankett 10 samt i avsnittet *Finansiering av förskoleutbyggnaden* under *Ta ansvar för ekonomin*.

Förutom stadsdelens fyra fritidsgårdar har *mötesplatser* öppnats i fyra skolor. Diskussioner förs med Grimstaskolan om att öppna ytterligare en i skolans lokaler. Arbetet med att inrätta ett ungdomsråd fortsätter. En projektplan har utarbetats. En projektledare ska tillsammans med ungdomar bygga upp en ungdomssajt. Denna ger ökade möjligheter till kommunikation mellan ungdomar och med andra aktörer i samhället. Diskussion kring ungdomssajt och *ungdomars möjligheter till inflytande* förs för närvarande vid möten med skolornas elevråd.

Särskolans integrering i grundskolan har medfört att förvaltningens stödenhet förstärkts med en samordnare, som ska inrikta sitt arbete mot att utveckla särskola och korttidstillsyn. Skolverksamhet för särskolebarn bedrivs vid sju av stadsdelens 14 skolor. Integrering sker utifrån elevernas förutsättningar på individ- och gruppnivå. Verksamheten är helt lokalintegrerad, vilket medför att eleverna har tillgång till alla gemensamma utrymmen, fritidslokaler, bibliotek etc. En organisation med samundervisningsgrupper bestående av elever inskrivna i särskola och grundskola finns vid fyra av stadsdelens skolor.

Ökad livskvalitet för äldre

Utevistelse och aktiviteter är en del av de sociala insatser som biståndshandläggarna väger in i helhetsbedömningen när en utredning av den enskildes behov genomförs. Biståndshandläggarna kommer att tydliggöra behovet av sociala insatser i sina utredningar och bedöma på vilket sätt dessa behov kan tillgodoses så att en skälig levnadsnivå i socialtjänstlagens mening uppnås.

Friskvårdscentrum

På Hässelby Gårds äldreboende finns Friskvårdscentrum (FvC) som riktar sig till personer över 60 år inom hela stadsdelsområdet. FvC erbjuder ett stort och varierat utbud av fysiska,

kulturella och sociala aktiviteter fem dagar i veckan, såväl inom- som utomhus. Omfattande brukarinflytande sker genom brukarenkäter och genom en projektgrupp i vilken representanter från äldregruppen ingår. FvC är nominerad av stadsdelsnämnden för att bedömas för stadens kvalitetsutmärkelse år 2005.

På alla äldreboenden i stadsdelen erbjuds någon form av aktivitet 1- 3 gånger i veckan från rehabiliteringsenheten. Det kan vara promenader och eller sittand grupp gymnastik.

Hässelby Gårds äldreboende

Förutom den utevistelse och de aktiviteter som erbjuds genom FvC sker aktiviteter på de olika enheterna. Äldreboendets trädgård håller på att byggas om för att öka tillgängligheten och möjligheten för samtliga boende att tillsammans med personal kunna göra olika aktiviteter i en trivsamt utemiljö. Inom demensboendena har man gemensamma träffar och besöker varandra för att ge social samvaro och stimulans. Någon gång i veckan lagar personalen mat tillsammans med de boende för att stimulera de boendes lukt och smak. Sång och musikstunder genomförs regelbundet. På ålderdomshemmet kommer en person fr.o.m. hösten att som en del i sin tjänst ansvara för genomförande av olika aktiviteter. Förutom olika aktiviteter som regelbundet hålls i samlingsalen har äldreboendet inlett ett samarbete med musikskolor som kommer att ge konserter två gånger i månaden.

Skolörtens äldreboende

På Skolörtens äldreboende finns en ”frivillig värdinna” som varje dag arbetar med aktiviteter för de äldre som så önskar. Det kan vara promenader, högläsning, sång, spel och pyssel eller aktiviteter som de äldre önskar och föreslår. För de boende med heldygnsomsorg erbjuds promenader två gånger i veckan. Balkonger finns där de boende, när vädret tillåter, dricker kaffe och samtalar med varandra och personal. På varje gruppboende genomförs musikunderhållning var tredje vecka. För hela äldreboendet genomförs något uppträdande i månaden i aulan. Skolörtens dag är ett återkommande evenemang med aktiviteter, underhållning och förtäring som engagerar boende, förtroenderåd och personalen.

Råcksta sjukhem

De boende är ute med personal utifrån egna önskemål, hälsotillstånd och i viss mån personaltillgång. Ute- och parkmiljön är under anläggning och ska förses med ny belysning, nya planteringar och konstverk. Allt planeras utifrån lättillgänglighet för rörelsehindrade personer. Parkområdet ska kunna nyttjas av de boende själva eller i sällskap med personal, släktingar och vänner. På sjukhemmet finns stora, ljusa inglasade uterum, tre per våningsplan, som är lättillgängliga och med utsikt över skog, park och bostadsområde. Uterummen används dagligen under sommartid och när vädret så tillåter.

På sjukhemmet erbjuds aktiviteter såsom bollgymnastik, högläsning, musikunderhållning, sångcirkel, artister som uppträder med olika teman, kyrkans aktiviteter och videofilmer. Viktigast är dock personalens dagliga åtgärder som månar om att ta tillvara de boendes egna funktioner och stimulera det friska hos var och en av de boende i det dagliga omvårdnadsarbetet och i form av korsord, spela spel och allmänt småprat.

Nälsta servicehus

De boende är ute på promenader med personal utifrån egna önskemål och hälsotillstånd. På Nälsta är matsalen belägen i en annan byggnad än bostäderna. Personalen går dagligen, med de boende som önskar, till och från matsalen där de flesta äter lunch gemensamt. Detta medför att de flesta får möjlighet till en kort promenad utomhus. Många väljer att stanna

kvar en stund efter måltiden för gemensam samvaro med sina grannar. Sommartid serveras kaffe på uteplatsen när vädret så tillåter. Musikunderhållning arrangeras i samlingssalen ca en gång i månaden. Kyrkan har återkommande aktiviteter för de boende. Fyra gånger om året brukar personalen arrangera en festmåltid för de boende utifrån årstidens olika traditioner. För övrigt sker aktiviteter individuellt utifrån den enskildes egna önskemål.

Öppna hemtjänsten

Utifrån varje biståndsbeslut upprättas en individuell handlingsplan som anger vad varje enskild person har rätt att få utfört. Kontaktpersonen ansvarar för att insatserna t.ex. promenader och aktiviteter blir utförda och att det ges en kontinuitet i detta. Personalen är väl medvetna om många äldre personers ensamhet och att det då är extra angeläget att arbeta flexibelt så att behovet av promenader och aktiviteter tillgodoses och ger den äldre stimulans i vardagen. Samarbete sker med Röda Korset kring olika aktiviteter ca två dagar i veckan. Aktiviteterna är riktade till personer som har hemtjänst och består i t.ex matlagning med efterföljande lunch, kortspel, små utflykter och social samvaro.

De mest utsatta

Personer med missbruk- och psykisk störning uppmärksammas eftersom deras psykiska tillstånd med missbruk kan skapa mycket farliga och livshotande situationer för allmänheten och för individerna själva. Denna klientgrupp med komplexa vårdbehov kräver personal med speciell kompetens – *case managers* (CM). Den 1 september startades därför ett samverkansprojekt mellan Hässelbymottagningen (socialtjänst och landsting), Socialpsykiatriska enheten, Psykiatricentrum Väst och Frivårdsmyndigheten. Två CM skall arbeta enligt ACT-modellen (Assertive Community Treatment). Projektet finansieras med statsbidrag (s.k. Miltonpengar). Organisatoriskt ligger projektet under Beroendecentrum Stockholm. De två heltidsanställda CM ingår i Hässelbymottagningen.

Införandet av *utredningsverktygen* ASI (Addiction Severity Index) och MAPS (Monitoring Area and Phase System) inom Hässelbymottagningen innebär att det lättare går att kommunicera och beskriva klienters vårdbehov både internt och externt. Andra instanser som använder samma instrument är beroendevården, kriminalvården och LVM-institutionerna.

Sedan 2003 pågår samarbete mellan Hässelbymottagningen, Svenska Kyrkan och missionsförsamlingarna i form av *Vistets daghärbärge/träfflokal* i Hässelby Centrum. Syftet är att kunna erbjuda dusch, klädbyte, ett mål mat samt umgänge. Kyrkan bidrar med bl.a. personal för att erbjuda samtal om existentiella frågor. Avsikten är också att skapa ett tryggt centrum. Vistet finansieras i dagsläget av stadsdelsförnyelsemedel. Förvaltningen avser att permanenta verksamheten när projektiden är slut.

Under 2005 har ett *Uppsökarteam* startats för att utveckla en modell för det uppsökande arbetet bland psykiskt funktionshindrade och missbrukare i stadsdelen. Syftet är att förhindra att personer blir hemlösa. I referensgruppen ingår representanter från RSMH och IFS. I verksamheten ingår även uppsökande arbete på stadens härbärgen i form av flexibel fältförlagd biståndsbedömning vid behov av tak över huvudet. Syftet är att minimera antalet akutplaceringar på härbärgen och att förmedla kontakt med stadsdelens socialsekreterare för att åstadkomma en mer långsiktig boendeplanering för den enskilde.

Medarbetarna

Sjukfrånvaron har ökat från 10,7 % för helåret 2004 till 11,0 % för första halvåret 2005. Sjukfrånvaron för alla stadsdelsnämnder sammantaget ligger för närvarande i snitt på 10,65 %. För att kunna kommentera utvecklingen av sjukfrånvaron behöver en uppföljning göras för de enskilda enheterna i organisationen.

Övergripande insatser: Korttidssjukfrånvaron har följts upp kontinuerligt och samarbetet med Försäkringskassan fungerar väl. En handledningsgrupp i stress för arbetsledare har anordnats på förvaltningen och flera stressföreläsningar för all personal har hållits.

En kort utbildning/information för chefer har hållits angående de 15 % som arbetsgivaren ska betala när anställd är sjukskriven heltid. Förvaltningen har en kostnad kring två miljoner för första halvåret och cheferna är nu medvetna om att det även av ekonomiska skäl är viktigt att arbeta med att få sjukskrivna i rehabilitering och arbete, åtminstone deltid.

Förvaltningen har från den 1 juni 2005 anställt en friskvårdskonsult för att på sikt bidra till att förbättra hälsoläget. En subvention av träningskort har införts för all personal.

Anledningar till sjukskrivningar är i huvudsak besvär från rygg och rörelseorgan och stressymptom (utmattningstillstånd av olika slag). En sjukskrivningsorsak som ökar är den som beror på konflikter. Det handlar om personliga och ibland även kulturella motsättningar. Inriktningen är att lösa konflikterna så att medarbetaren kan återgå i arbete.

Enhetscheferna inom *skola och förskola* har uppmanats att se över och utveckla dokumentationsrutiner för personalens korttidsfrånvaro.

Inom *äldreomsorgen* handleds och utbildas personalen kontinuerligt i förflyttningsteknik och arbetsteknik kring olika hjälpmedel av sjukgymnast och arbetsterapeut. Hemtjänsten har tillgång till en arbetsterapeut som vid behov ger personalen instruktioner i den enskilda brukarens hem för att där säkra en god och trygg arbetsmiljö.

Friskvård bedrivs i varierad omfattning på de olika arbetsställena genom t.ex. subventionerad massage och andra möjligheter till träning. På Hässelby Gårds äldreboende bedrivs friskvård i ett eget gym. All personal har, när arbetet så tillåter, möjlighet att delta i olika aktiviteter med instruktör eller egen träning. Det kan vara styrketräning, cirkelträning, pausgymnastik, eller individuell massage för nacke och ländrygg.

Hemtjänsten har olika arbetsområden med möjlighet till olika arbetstider dygnet runt. Arbetstiderna (dag-, kväll, natt, helg eller vardag) ger personalen möjlighet att ta hänsyn till varje medarbetares önskemål till anpassad arbetstid utifrån verksamhetens behov.

Den kompetensutveckling som sker internt och via Kompetensfonden bidrar till att öka medarbetarnas kunskaper och insikter om arbetes villkor och förutsättningar. En högre medvetenhet om den roll och funktion man har i arbetslivet ger ökad självkänsla vilket bidrar till bättre allmäntillstånd och minskad risk för sjukskrivning.

För att kunna kommentera sjukfrånvaroutvecklingen inom *omsorg om funktionshindrade* krävs adekvat frånvarostatistik. Tolv av avdelningens verksamheter har fört en egen manuell statistik över sjukfrånvaron. En jämförelse av antalet sjukfrånvarodagar mellan första halvåret 2004 och första halvåret 2005 visar på en generell ökning. Uppgifterna behöver analyseras mer. Man skulle bl.a. behöva separera lång resp. korttidsfrånvaro samt göra en bedömning av vilken frånvaro som kan vara arbetsrelaterad.

Chefer och medarbetare i verksamheterna arbetar med sina arbetssätt/arbetsrutiner för att minska sjukfrånvaron, exempelvis genom att diskutera den psykosociala arbetsmiljön, värderingar och attityder som handlar om synen på ”när man är sjuk”, har dubbelbemannning vid tunga lyft, gör riskanalyser både för arbetsstället och för enskilda brukare, låter personalen i så stor utsträckning som möjligt få inflytande över arbetstidens förläggning och semesterplanering.

Vidare fokuseras på det friska genom en friskvårdsdag per termin. Den kan innehålla såväl fysiska aktiviteter och annat av mer kulturell karaktär. Dessutom erbjuds friskvårdsaktiviteter en gång per vecka och subventionerad massage en gång per månad. Cheferna håller regelbunden kontakt med sjukskrivna.

Inom *Individ- och familjeomsorgen, Barn & Ungdom, Arbete & Bistånd* arbetar man aktivt med att få ned sjukfrånvaron. Den ökande ärendemängden under året har medfört stora övertidsuttag hos viss personal. Nyrekryteringen av handläggande personal bedöms skapa en bättre ärendebalans och mindre stress.

Samtal förs med personal som har upprepad korttidsfrånvaro. Arbetsmiljöronder genomförs systematiskt och andra arbetsmiljöåtgärder vidtas såsom inköp av utrustning som underlättar arbetet och förebygger arbetsskador.

Det är viktigt att personalen känner glädje i arbetet. Det ska vara roligt och utvecklande att arbeta inom socialtjänsten i Hässelby-Vällingby. Utbildning och handledning uppmuntras för att utveckla arbetsmetoder, öka erfarenheten och förbättra kompetensen. Delegationsordning kommer att ses över. Över 50 socialsekreterare kommer under de kommande 1,5 åren att genomgå KBT-utbildning i kompetensfondens regi.

Sjukfrånvaron har inom vissa delar av *Individ- och familjeomsorgen, Vuxen*, varit hög och därför har cheferna tillsammans med företagshälsovården arbetat både med individinriktade insatser och de bakomliggande faktorerna. Under 2005 har cheferna arbetat aktivt och medvetet vid nya sjukfall för att förebygga långa sjukskrivningar. En årsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet har upprättats och följs upp gemensamt av ledning och skyddsombud/huvudskyddsombud. Samverkansprocessen mellan medarbetare, fackliga organisationer och ledning genomsyras av en vilja att nå så stor enighet som möjligt före beslut och med ömsesidig respekt för parternas ansvar och roller.

Under de kommande 1,5 åren kommer 65 socialarbetare inom avdelningen att genomgå KBT-utbildning i kompetensfondens regi. Utbildningen omfattar socialsekreterare, boendestödjare, skötare, arbetsinstruktörer, chefer m.fl. och kommer att följas upp med arbetshandledning som stöder metoden. Utbildningen syftar att höja utbildningsnivån, ge ett gemensamt språk mellan enheterna och bidra till en attraktiv arbetsplats.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

I stadsdelen pågår ett aktivt planarbete. Bostadsbyggnadsprogrammet anger ca 4 200 nya lägenheter under kommande 10-årsperiod. Servicebehovet kommer därför att öka.

Det är framförallt inom förskoleverksamheten som det för närvarande pågår ett intensivt arbetet för att möta behovet av fler förskoleplatser (se text under avsnittet *Ge alla barn och unga en bra start i livet*). Överslagsmässigt uppskattas att det i genomsnitt behövs ytterligare ca 85 nya förskoleplatser om året, i tio års tid, för att tillgodose behovet till följd av befolkningsökningen samt för att minska barngrupperna. Till detta skall läggas

ett antal omstruktureringar av förskolor med anledning av föråldrad utformning, teknik och underhållsstatus i byggnaderna.

Förvaltningen har en akut plan för framtagandet av förskoleplatser. Denna följs upp och redovisas för nämnden varje månad. I denna plan redovisas 245 nya förskoleplatser till årsskiftet 2005/2006. Förvaltningen bedömer att barnomsorgsgarantin klaras sista september under förutsättning att angivna tidplaner för paviljongutbyggnaden hålls samt att minskning av den genomsnittliga gruppstorleken kan börja under senhösten.

Kostnaderna för att genomföra årets utbyggnadsprogram för förskolor redovisas i blankett 10 samt i avsnittet *Finansiering av förskoleutbyggnaden* under *Ta ansvar för ekonomin*.

Servicebehovet för de äldre omstruktureras med inriktning mot en mer individanpassad omsorg, vilket får till följd att bl.a. servicelägenheter omvandlas till seniorboende. När det gäller att tillgodose ökat servicebehov i form av särskilt boende, följer förvaltningen planprocessen för nya bostadsprojekt och anger i remissvar erforderligt behov.

Stärkt näringsliv och arbetsmarknad

Förvaltningens arbete med att hålla tillbaka kostnaderna för ekonomiskt bistånd genom att systematiskt hävda den s.k. arbetslinjen stöds genom *projektet Strategi Hässelby-Vällingby*. I särskilt ärende i stadsdelsnämnden den 30 augusti ges en redovisning kring vissa erfarenheter av det pågående projektet (ILS-rapport augusti 2005 om ekonomiskt bistånd - bifogas).

Ett hållbart trafiksystem

Genomförandet av tillgänglighetsplanen för den yttre miljön har pågått under året och beräknas att vara helt genomförd under 2006. Parkvägsnätet ses över kontinuerligt för en god framkomlighet och erforderliga siktröjningar genomförs.

Idag är 47 procent av stadsdelsförvaltningens tjänstebilar miljöfordon men dessa drivs ännu inte med miljöbränsle, på grund av att det inte går att tanka miljöbränsle i området. Enligt ett förslag från Miljöbilar i Stockholm kan förvaltningen genom utbyten av bilar uppnå en andel miljöbilar om 79 procent vid utgången av 2006, vilket väl överstiger det av kommunfullmäktige fastställda målet om 60 procent. Under året har stadsdelsförvaltningen tagit flera kontakter med drivmedelsbolagen för att förmå dessa att etablera en tankstation för etanolbilar (E-85) i stadsdelen.

Stockholm - en ekologiskt hållbar storstad

Här beskrivs förvaltningens arbete med att uppnå målen i Stockholms miljöprogram. De flesta enheter i förvaltningen har miljöombud som med stöd av miljösamordnaren driver det lokala miljöarbetet i samarbete med enhetschefen. Miljöombuden erbjuds utbildningar och träffas regelbundet i nätverksträffar på förvaltningen.

Miljöeffektiva transporter

Vid upphandlingar ställs miljökrav på transporter och arbetsmaskiners miljöprestanda. Förvaltningen använder sig av CityCarClub bilpoolsbil i Hässelby Gårds centrum. Syftet är att minska användandet av egen bil i tjänsten och att minska kostnaderna för taxiresor. Re-

sultatet redovisas i verksamhetsberättelsen. Under hösten kommer en resepolicy att införas i förvaltningen för att minimera miljöpåverkan från personalens resor i arbetet.

Säkra varor

Stadsdelsförvaltningen har erbjudit miljöombud, kökspersonal och enhetschefer ett studiebesök på en ekologisk gård. Drygt 30 personer besökte i augusti Lovö Prästgård och fick lära sig vad ekologisk odling är och varför man ska köpa ekologiska livsmedel. Under våren har ytterligare en kurs i ”Mat-Eko” på temat mat, miljö och hälsa, erbjudits kökspersonal i olika verksamheter. I höst kommer även förvaltningens dagbarnvårdare att gå denna utbildning. Det generella åtagandet att 10 procent av förvaltningens inköpta livsmedel ska vara ekologiskt producerade kommer att uppfyllas.

Hållbar energianvändning

Stadsdelsförvaltningen har i år ett generellt åtagande om att alla enheter ska informera sig om energibesparande åtgärder. Syftet är att höja kunskapen om energifrågor så att åtgärder för energibesparingar underlättas. En kartläggning av energianvändning och inomhusmiljö i stadsdelsförvaltningens lokaler pågår. Rutiner för ett samarbete med SISAB kring uppföljningen av energianvändning och inomhusklimat håller på att etableras. Under september ska ett informationsmaterial om energieffektivisering och inomhusmiljö, som riktar sig specifikt till de olika verksamheterna, förmedlas till arbetsplatser/ledningsgrupper.

Ekologisk planering och skötsel

Skötselplaner finns för alla större natur och kulturpräglade områden. Stadsdelsförvaltningen har erhållit 375 tkr i naturvårdsbidrag för iordningställande av det nybildade Grimsta naturreservat. Pengarna ska fördelas på tre år och kommer att användas för att rusta upp promenadvägar, elljusspår och eldstäder men också för att friställa större ädellövträd och öppna ängsmark för slätter. Hässelby Villastads skola har erhållit 35 tkr från Miljömiljarden för att åstadkomma en grönare skolgård.

Miljöeffektiv avfallshantering

Enheterna följer årets generella åtagande om att alla enheter ska källsortera och återvinna minst två av följande avfallstyper; papper, wellpapp/kartong, glas, metall, plast och matavfall. De flesta enheter återvinner fler än fyra avfallstyper. Två av förskolorna i stadsdelen komposterar sitt matavfall.

Sund inomhusmiljö

Vid den kartläggning av energianvändningen i stadsdelens lokaler som planeras i höst kommer inomhusklimatet också att ingå som en del i arbetet. Allergiaspekter beaktas vid skyddsronder inom förskola och skola.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Lika möjligheter - Allas ansvar

Stadens plan för jämlikhet, integration och mångfald (Lika möjligheter – Allas ansvar) antogs av Kommunfullmäktige den 9 maj 2005. Då beslutades att stadens nämnder ska arbeta enligt planen samt i tertialrapport 2 beskriva vilka insatser som görs under 2005 och vad som planeras på lite längre sikt.

I Hässelby-Vällingby pågår stor inflyttning av människor med utländsk bakgrund främst från stadsdelarna på Järvafältet. Detta sammanhänger med att det till följd av generationsskifte i flera bostadsområden i Hässelby och Vällingby finns relativt god tillgång på lägen-

heter. Många familjer vill att barnen ska gå i förskola och skola där svenska språket har en dominerande ställning.

Stadsdelsområdet är till bebyggelsestruktur mer heterogent än på de flesta ställen i Stockholm. Relativt nära varandra geografiskt ligger områden med väsentligt olika socioekonomisk sammansättning. Förvaltningens uppgift är att hitta former för att underlätta jämlikhet och integration mellan individer och familjer av olika etnicitet.

Man har också att beakta att det i området i stor omfattning anordnas boende för personer med psykiska funktionshinder och med utvecklingsstörning – både i form av gruppboenden och integrerat i det allmänna bostadsbeståndet.

I olika verksamheter sker ett konkret och överlag ambitiöst arbete för integration och mångfald. I förskola, skola och fritidsverksamhet handlar det i första hand om arbete med barn, ungdomar och deras föräldrar. Inom vård och omsorg handlar det till stor del om arbete med personal med att utveckla bra arbetskulturer i blandade arbetslag. Inom socialtjänsten handlar det om att underlätta för de boende att skapa en egen försörjning. När det gäller funktionshinderaspekten gäller det att leva upp till att via bostäder, sysselsättning och träffpunkter göra Stockholm till den mest tillgängliga storstaden i Europa.

Även om arbete sker på olika håll för att bidra till jämlikhet och integration saknas sammanhängande strategi. Detta beror bl.a. på svårigheten att veta vilka insatser som är bäst.

Med utgångspunkt i stadens övergripande mål *Metoder ska utvecklas inom stadens alla verksamheter i syfte att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer* har nämnden i verksamhetsplanen antagit följande inriktningsmål:

Medarbetarna ska få ökade kunskaper om olika funktionshinder och om olika etniska kulturer för att därigenom kunna utveckla metoder för att aktivt motverka alla former av kränkande behandling

Utifrån detta har fastlagts följande generella åtaganden:

Fortbildning anordnas kring handikappfrågor samt kring olika etniska kulturer. Medarbetarna ges möjlighet att ”lära av andra” genom studiebesök hos och samarbete med verksamheter som utvecklat goda metoder att motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer.

Bland det som sker och som är på gång kan följande exempel lyftas fram:

- I projektet Strategi Hässelby-Vällingby och Lärlingsprojektet initieras insatser – på både kort och längre sikt – för att underlätta för deltagarna att försörja sig genom arbete i stället för via bidrag. Bland deltagarna dominerar yngre personer med utländsk bakgrund och svag skolunderbyggnad.
- Nyanlända flyktingar erbjuds heldagsintroduktion som består av SFI med olika komplement som tex. praktik på arbetsplatser. Samverkan med Arbetsförmedlingen är under utveckling och arbetet med Kompetens Nord fortsätter.
- Inom sektionen för ekonomiskt bistånd har anställts personal med utländsk bakgrund. Det ökar också förvaltningens kompetens och möjlighet att arbeta effektivare.
- Förskolan/skolan utvecklar former för delaktighet för alla föräldrar oavsett kulturell bakgrund

- För barn med annat modersmål än svenska ska förskola/skola tillsammans med föräldrarna lägga grunden till flerspråkighet. Det innebär att aktivt stödja modersmålet och att utveckla svenska som andraspråk. Ett fortbildnings- och kompetensutvecklingsarbete har bl.a. med stöd av kompetensfonden inletts.
- Skolor, fritidsgårdar och parklekar arbetar målmedvetet mot rasism och för ökad integration. Flera skolor har omfattande utbyte med skolor i andra länder.
- Att ge elever, som har annat modersmål än svenska, goda kunskaper i sitt modersmål är av stor betydelse. Barn-, ungdoms- och skolavdelningen har samverkan med Bromma stadsdelförvaltning startar ett projekt med medel från kompetensfonden för att utveckla samverkansformerna inom och mellan stadsdelarna för att stöd av modersmålet öka barns och elevers språkutveckling och lärande.
- Förskolor har haft seminarier kring olika etniska kulturer och flertalet av stadsdelens skolor har haft seminarier kring rasism och temaarbeten kring olika etniska kulturer och nazism.
- Lugna gatan, som arbetar integrationsfrämjande och brottsförebyggande, har av förvaltningen engagerats för en juniorverksamhet (13-19 år) som omfattar 20 ungdomar.
- Under året arbetas mer än tidigare med strategiska frågor om integration och mångfald i första hand inom ramen för Utvecklingsforum, som har en särskild *mångfaldsgrupp*. Avsikten är att under hösten få presentera nämnden ett dokument i dessa frågor.
- Förvaltningen ordnar i oktober ett brett upplagt möte med medverkan från olika föreningar (s.k. mångfaldsafton) för medborgare och politiker. Under september anordnas även en informationskväll om föreningen Somaya, som presenterar sitt arbete med kvinnor med annan etniskt bakgrund.
- Både invandrarföreningar och enskilda har presenterat sina projekt och livsresor på olika möten
- Inom äldreomsorgen sker särskilda utbildningssatsningar i svenska språket
- En stor satsning har skett under 2005 för att öka kunskapen kring homo, bi- och transsexualitet
- Inom stadsdelsförnyelsens ram har stora ungdomssatsningar gjorts utifrån ett mångfaldsperspektiv
- Nya idéer finns för arbetet i förvaltningens receptionen utifrån ett mångfaldsperspektiv
- Nya integrerade boenden tillskapas för funktionshindrade
- Nämnden har gått in i pågående utvecklingsarbete med att göra Vällingby Centrum till ett modernt E-centrum. Samarbete sker med näringslivet och andra myndigheter. Avsikten är att underlätta myndighetskontakter och förbättra tillgången till information, där TV:n utgör mediet via den digitala tekniken.
- Ett språkprojekt för hela förvaltningen förbereds, med början hos de personer som skriver tjänsteutlåtanden, information och beslut till brukare. Syftet är att få bort tungt och svårtillgängligt språk och att skriva så att alla förstår.

Internt inom förvaltningen – uppföljning av Jämställdhets- och Mångfaldsplanen

För att synliggöra diskriminerande hinder används fokusgrupper, cirklar, föreläsningar, enkätundersökningar och djupintervjuer. Dessutom granskas det egna agerandet vid rekrytering och befordringar. Målet bör vara att inte upprepa gamla felaktiga mönster. Likaså undersöks via statistik om något oönskat mönster framträder.

Jämställdhets- och Mångfaldsplanen ska tas upp och diskuteras på arbetsplantsträffar (APT). Ett arbete är påbörjat i stadsdelen för att utveckla en gemensam förvaltningskultur. Dessutom finns en arbetsgrupp i Utvecklingsforums regi med representanter från alla verksamheter där frågorna ständigt diskuteras och aktiviteter planeras.

För att motverka diskriminering inom den egna organisationen hålls frågan ständigt aktuell på APT. Likaså att på respektive enhet utarbeta egna planer med lokala mål utifrån lokala förutsättningar och frågeställningar. Att så fort det händer ta tag i och agera kraftfullt mot ett olagligt beteende. Att ignorera, nonchalera eller acceptera diskriminerande handlingar är ett sätt att diskriminera. Därför får frågan inte försas bort, utan ständigt vara aktuell.

Medborgarnas delaktighet

En angelägen uppgift för bl.a. stadsdelsnämnderna är att arbeta med att ge det *lokala kultur- och föreningslivet* goda förutsättningar att utvecklas. I verksamhetsplanen har 1,3 mkr kunnat inrymmas för kulturinsatser. En kulturgrupp i förvaltningen handlägger kulturfrågor inklusive bidragsansökningar till kulturarrangemang. Kulturmedlen fördelas enligt nedan:

Internt:	Barn-, ungdom- och skolavdelningen	400 tkr
	Äldreomsorgsavdelningen	150 tkr
	Avdelning omsorg om funktionshindrade	50 tkr
Externt:	Medborgarhuset Trappan	400 tkr
	Kultur för integration och mångfald	100 tkr
	Kulturarrangemang i Hässelby Gård	50 tkr
	Speciella kulturarrangemang	150 tkr

Ett exempel på hur medlen används är att förskolorna gått samman om att hyra en cirkus så att alla förskolebarn får ta del av en cirkusföreställning. Bidrag till pensionärs- och handikapporganisationer går över respektive ordinarie budget. Särskilda medel har reserverats för att nyttja det ombyggda Prisma som en lokal för ett brett demokratiarbete.

För allmänt föreningsstöd är medel budgeterade centralt i staden. Lokalt finns därför inga medel budgeterade för detta ändamål. Dock har ett antal skolor i Hässelby och ett nätverk bestående av en handfull idrottsföreningar, som är verksamma i området, inom projektet *Handslaget* gått samman i verksamhet som Stockholms idrottsförbund stödjer med drygt 100 tkr. Med bidrag från förvaltningen har en av föreningarna dessutom arrangerat *Basket på Kanaanbadet* (månadsskiftet juni-juli). Syfte var att engagera ungdomar med positiv verksamhet under sommaren och inspirera fler ungdomar. Verksamheten var utan kostnad för deltagarna, som varit i åldrarna 10-13 år.

Stadsdelsförnyelsen

Beslutade och genomförda insatser har varit av både fysisk och social karaktär, dock har de sociala insatserna dominerat liksom insatserna riktade till ungdomar. Insatserna och dess utförare finner ofta olika lokala kopplingar till varandra och vägar att samverka. Detta gäller både förvaltningen och övriga aktörer i området. För närvarande är ca 35 arbetsgrupper engagerade och nämnden har beslutat om ca 60 insatser inom 50 projekt.

Det övergripande lokala målet är *trygghet* och *ungdomar* är prioriterad målgrupp. För att nå de lokala målen har arbetet byggts på det positiva i stadsdelen och utgått från varje områdes tillgångar. Genom mötesplatser och genom områdes- och samverkansgrupper – särskilt i de tre prioriterade områdena - bildas sociala kontaktnät över generationsgränserna. De boende och andra aktörer i området arbetar för en tryggare miljö och för att påverka utvecklingen i sin stadsdel. För att skapa detta engagemang har krävts målgrupps anpassad informations- och kommunikationsinsats samt att demokrati processen fått ta tid.

Arrangemang som genomförs i år - av dessa tre områdes/samverkans grupper - är bl.a. Smedshagsfestival, Hässelbygårdsdag och Hässelbygårdsfestival, nationaldagsfirande, Grimstadag, Valborgarrangemang, dans på dansbanan m.m. Medborgarengagemanget har fyllt hela stadsdelen under våren med många olika aktiviteter.

Utifrån ungdomarnas önskemål har fler mötesplatser tillskapats, inlinesparken i Grimsta har utökats, träningslokal i Smedshagen har kommit igång. För funktionshindrade ungdomar har en fritidsverksamhet startats. Utifrån förslag från de äldre finns pensionärgym, boulebanor liksom en ny utomhusdansbana med dans varje vecka under sommaren.

Samverkansmötena har fortsatt att locka boende, glädjande nog många nya ansikten. Under våren har genomförts tre stora samverkansmöten. På dessa möten har presenterats nya insatser och rapporterats från pågående insatser samt ejudits underhållning av våra ungdomar. Stadsbyggnadskontoret har informerat om Vision Stockholm 2030. Till ett av vårens samverkansmöten inbjöds de Kommunala bolagen och Fackförvaltningarna för att ges möjlighet att presentera sina förslag till insatser. Samverkan med förvaltningar/bolag har under året skett i flera pågående insatser, och planer för fler samverkansinsatser finns.

Rapporterade pågående och planerade insatser inom ramen för kommunala bolag och fackförvaltningar våren 2005:

Centrumkompaniet:

”Trygghet på Hässelbytorget” fortsätter i samverkan med förvaltningen och Hässelbygårdsgruppen.

Planerar insatser kring ”Trivselåtgärder på innergården i kvarteret Labyrinten”, Hässelbygårds centrum i samverkan med förvaltningen.

Samverkar via Hässelbygårdsgruppen /scengruppen kring arrangemang.

Stockholmshem:

Planerar samverkan med Stockholms hem kring ”Skateramper i Smedshagen”.

Planerar mörkerinventering i Smedshagen i samverkan med Smedshagsgruppen.

Stockholmshem fortsätter trygghetsarbetet med byte av låscylinrar i Hässelbygård och Hässelbystrand.

Svenska Bostäder:

Förnyelse av husfasader i Grimsta och Hässelbygård

Familjebostäder:

Har i samverkan med lokala hyresgästföreningar och förvaltningen enats om förnyelse av utemiljön kring fastigheter i Hässelbygård och Hässelbystrand

FB Servicehus AB:

Har i samverkan med förvaltningen och boendegrupper inlett insatsen ”Sinnes stimulerande trädgårdar” på Hässelbygårds äldreboende (alla tre trädgårdarna).

Mark och Trafikkontoret:

Samverkar med förvaltningen och Hässelbygårdsgruppen kring insatserna på Hässelbytorget.

Ta ansvar för ekonomin

Prognos på årsutfallet (detaljerat underlag i blankettmaterialet)

Nettoutfall (mkr)	Budget	Prognos	Ingående prestandeförändringar	Begärda budgetjusteringar	Medel som lyfts ur resultatfonden	Avvikelse efter prestationsförändring & budgetjust
Förskola, skola och fritid	831,6	854,5	2,9	13,5	6,5	0,0
Äldreomsorg	413,8	415,8				- 2,0
Funktionshindrade	179,3	199,5	22,4			+ 2,2
IoF Vuxna & socialpsykiatri	66,9	67,3		0,4		0,0
IoF Barn & unga	60,6	61,6				- 1,0
Flyktingmottande	5,0	5,7	0,7			0,0
Stadsmiljö, Adm m.m.	80,2	79,4				+ 0,8
Summa anslag 1	1 637,4	1 683,8	26,0	13,9	6,5	0,0
Summa anslag 2	108,8	123,7				- 14,9
S:a stadsdelsnämnd	1 746,2	1 807,5	26,0	13,9	6,5	- 14,9

Som framgår prognosticeras underskott, som helt hänför sig till anslag 2, om ca 15 mnkr efter beaktande av beräknade prestationsförändringar, begärda budgetjusteringar samt beräknade uttag ur resultatfonden.

Delårsrapport per 31 augusti

Till tertialrapporten upprättas en delårsrapport. Syftet är att ge underlag för bättre prognoser, mer tillförlitligt underlag för arbetet med verksamhetsplanen samt underlätta årsbokslutet genom regelbundna avstämningar. Delårsrapporten redovisas i bilaga.

Kommentarer, analys och åtgärder per verksamhetsområde

Förskola, skola, fritid

Beräknad slutlig budget (som beaktar barnantalsmätningen i september) beräknas hållas genom att resultatenheterna sammantaget disponerar ca 6,5 ur resultatfonden. Dessutom förutsätts budgetförstärkning med 13,5 mnkr för kostnader med anledning av förskoleutbyggnaden (sid 18-20 och blanketterna 10 och 12).

Äldreomsorg

Inom organisationen har successivt skett en ökad medvetenhet om hur ekonomin påverkar och påverkas av arbetssätt och förhållningssätt. Både inom myndigheten och hos utförarverksamheterna ökar noggrannheten och respekten för de ekonomiska förutsättningarna. Noggrannheten är en del av den medvetna prioritering, som alltid sker oberoende av hur stor ekonomi man har. Ekonomistyrningen präglas av att snabba och tydliga beslut måste kunna fattas inom respektive delar organisationen men även hos samverkanspartnern

landstinget. Kommunernas betalningsansvar för patienter som bedömts som utskrivningsklara är ett tydligt exempel på hur en god ekonomistyrning hjälper till att nå de mål och åtaganden som har beslutats politiskt. Antalet slutenvårdsplatser är anpassat till sjukvårdshuvudmannens beslut om hur länge en person bör vistas inom slutenvården. För att inte förlänga den tiden har regler utformats så att nyttjandet blir effektivt. För ett par år sedan hade stadsdelen årliga kostnader för utskrivningsklara som översteg 4 mkr. För år 2005 prognostiseras 0,3 mkr. För att göra detta möjligt har ett flertal åtgärder vidtagits som involverat många personalkategorier.

För att klara efterfrågeökningen på boende för personer med demens och variationer i sjukhemsutnyttjande sker samarbete med Bromma stadsdelsförvaltning. Ekonomistyrningen kring servicehusen är komplex men hanteras på ett medvetet sätt av enheterna.

Omsorg om funktionshindrade

Antal insatser har ökat i betydande omfattning sedan ett år tillbaka, dels genom ökad vårdtyngd och dels genom att antalet brukare har ökat. För insatserna boende och daglig verksamhet medför ökade prestationer att budgeten räknas upp när kommunstyrelsen behandlar tertialrapport 2. Beräknade tillägg på grund av ökade prestationer är 22,4 mkr. Även ökning av personlig assistans enligt LASS medför kostnadstäckning via försäkringskassan. Dock konstateras att de medel nämnden fått i budget för att finansiera de första 20 veckotimmarna inom LASS inte täcker den prognos som görs nu.

Individ- och familjeomsorg – socialpsykiatri och missbruk

I samband med att flexibel fältförlagd biståndsbedömning på härbärgena startar har gjorts översyn av alla sådana placeringskostnader under året, vilket medför att ca 100 tkr som annars skulle belastat försörjningsstödet nu överförs till Hässelbymottagningen. Kostnaderna för LVM-vård har inte gått att hålla tillbaka i förväntad utsträckning i och med att antalet ansökningar inte minskat. Flera personer än beräknat med komplexa vårdbehov har medfört vårdkostnader med högt dygnspris. Kostnader har också tillkommit för boendeplaceringar i samband med hedersrelaterat våld. Detta är ett relativt nytt behov som tidigare ej belastat Hässelbymottagningen kostnadsfritt.

Inom missbruksenheten pågår ett antal externt finansierade projekt vilket ger samordningsvinster som påverkat kostnadsutfallet positivt. Projekten ersätter inte ordinarie verksamhet, men avlastar trycket på verksamheten. Hässelbymottagningen beräknas därför vid årets slut ge ett överskott med 0,5 mkr.

Inom socialpsykiatrin pågår arbete för att undvika placeringar på HVB-hem och istället erbjuda insatser på hemmaplan. Under första halvåret har antalet nyplaceringar på HVB-hem stannat av men under hösten kommer ett fåtal nya placeringar att ske. Positivt är att de nya placeringarna kommer att ske med delat kostnadsansvar enligt den centrala samverkansöverenskommelsen mellan Stockholm stad och landstinget. I övrigt pågår den långsiktiga hemflyttningsprocessen i planerad takt och inrättandet av det nya stödboendet med åtta lägenheter med start januari 2006 pågår. Arbetet med att erbjuda personerna vård på hemmaplan medför att kostnaderna för framför allt hemtjänst ökar. Enhetens egna utförare (arbets- och träffverksamheterna och boendestödet) är mycket kostnadsmedvetna och håller trots ett ökat tryck ner kostnaderna på ett mycket tillfredställande sätt.

Individ- och familjeomsorgens personal deltar i kompetensfondens KBT-utbildning (kognitiv beteendeterapiutbildning) som pågår under sammanlagt tre terminer fr.o.m. hösten 2005. Utbildningen är en 5-poängsutbildning som består av åtta studiedagar per anställd

och innebär för de särskilda boendena ökade vikariekostnader. Boendena beräknas dock hålla detta inom budget för 2005. Övriga enheter klarar utbildningen utan vikarier.

Individ- och familjeomsorg – barn och unga

Det finns f.n. en tendens mot ett visst överskridande (inmot 1 mkr) gentemot budget. Ambitionen är att vid årets slut uppnå balans.

Antalet *anmälningar till barn- och ungdomssektionen* har ökat kraftigt de senaste åren. Några kostandskrävande placeringar av kriminella ungdomar varit nödvändiga att genomföra inom § 12- vården, samt även en kostandskrävande utredningsplacering utifrån yngre barns skyddsbehov. Sektionen har därför varit tvungen att effektivisera såväl organisation som arbets sätt. Barngruppen kommer också att förstärkas med en socialsekreterare i första hand fram till årsskiftet. Placeringar sker endast utifrån barns skyddsaspekt eller allvarliga behov av behandling. Arbete sker för att få till stånd jourplaceringar i aktuella familjers egna nätverk. Översyn görs av alla köpta vårdformer för att se om vården kan övergå i billigare form och förhandling sker om vårdtaxor.

Förebyggande och öppenvårdinsatser är av stor betydelse för ekonomin på lång sikt. I samverkan med barn- ungdoms och skolavdelningen kommer sålunda ett familjecenter att inrättas i Hässelby gård. Starten planeras till årsskiftet. Beroendecentrum Stockholm kommer att anställa en ungdomssjuksköterska som skall arbeta med missbrukande ungdomar 13-25 år i samarbete med Hässelbymottagningen, Ungdomsmottagningen och Barn- och ungdomssektionen. Öppenvårdssektionen används optimalt för att både utföra insatser som alternativ till placeringar och för att vid placeringar undvika onödigt långa vårdtider.

Öppenvårdssektionen arbetar tillsammans med alla skolor och förskolor för att förmå dem motivera familjer med problem att söka sig till öppenvården. Syftet är att familjer ska få hjälp innan det har gått så långt att det blir en akut anmälan. Minskat antal anmälningar från skola och förskola till utredningsgrupperna minskar belastningen på myndighetsutövningen. Sektionen har tillsatt kontaktpersoner för alla skolor och förskolor. Nya metoder prövas t.ex. i form av kvalificerad kontaktperson på heltid. Både öppenvården och barn- och ungdom deltar aktivt i olika utbildningar i syfte att hitta bättre och effektivare metoder i arbetet.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har under årets åtta första månader ökat i jämförelse med såväl motsvarande månader år 2004 som med det första tertialet 2005. För närvarande prognostiseras underskott om ca 15 mkr på helårsbasis. Antalet bidragshushåll i Hässelby-Vällingby sedan årsskiftet ökat med drygt 100. Under juli uppbar 1 225 hushåll i stadsdelen ekonomiskt bistånd. Jämfört med juli 2004 innebär det en ökning med 91 hushåll.

Hässelby-Vällingby har fått ta emot ett ökat antal klienter under 2005 beroende på en relativt omfattande inflyttning av klienter från andra stadsdelar. Inflyttningen sker i huvudsak från Kista, Spånga-Tensta och Rinkeby. Andelen invånare med utomnordisk bakgrund ökar mer Hässelby-Vällingby än i staden som helhet. 30% av de med utomnordisk bakgrund i stadsdelen uppbar ekonomiskt bistånd.

Arbetsbelastningen har varit alltför stor inom sektionen för ekonomiskt bistånd. Under 2004 genomfördes en omorganisation för effektivare ärendehandläggning. Så har också blivit fallet, men det har inte räckt p.g.a. den oväntade ärendeökningen. En projektanställning som interncontroller har inrättats vilket medför kraftigt förbättrad internkontroll. Ytterligare fyra socialsekreterare har anställts för att svara upp mot den ökande arbetsbelast-

ningen och för att kunna ägna mer tid åt långvariga socialbidragstagare. Arbetsledningen planeras att stärkas samt förändringar ske av vissa ansvarsområden. Syftet är att ge sektionschefen mer tid för utvecklings- och förändringsarbete samtidigt som mer tid kan läggas på nödvändig personalhandledning och metodutveckling. Sammantaget kommer detta att medföra effektivare utredningar samtidigt som ambitionen är att få ner antalet bidragstagare och därmed sänka kostnaderna.

Stadsdelen deltar också i ett ASI-projekt tillsammans med tre andra stadsdelar i Stockholm. Detta som en viktig del i metodutvecklingen. Projektet *Steget före* fortsätter. Det syftar till att i tid fånga upp och hjälpa barnfamiljer som står under hot att bli vräkta.

Förvaltningens arbete med att hålla tillbaka kostnaderna för ekonomiskt bistånd genom att systematiskt hävda den s.k. arbetslinjen stöds genom *projektet Strategi Hässelby-Vällingby*. I särskilt ärende i stadsdelsnämnden den 30 augusti ges en redovisning kring vissa erfarenheter av det pågående projektet (ILS-rapport augusti 2005 om ekonomiskt bistånd - bifogas). Strategi Hässelby-Vällingby bibehåller inriktningen att rekryterarna söker arbete via praktik. Förvaltningen satsar på ungdomsgruppen då arbetslösheten ökar bland dessa och skraddarsyr arbetsmetoder för denna grupp.

Finansiering av förskoleutbyggnaden

Antalet barn i förskoleålder har ökat kraftigt under senare år. Detta har medfört att minskning av antalet barn i grupperna har fått stå tillbaka för åtagandet att inom tre månader tillgodose önskemål om plats i förskola (barnomsorgsgarantin). Då barnantalet nu ökat så mycket, att svårigheter uppkommit att klara barnomsorgsgarantin samtidigt som reguljär utbyggnad möter svårigheter inom planprocessen (överklaganden m.m.) har ett intensivt arbete satts igång för att på olika sätt forcera utbyggnadsprogrammet av förskolor. Det handlar bl.a. om att på kort tid akut hyra in lokaler som är mer eller mindre av provisorisk karaktär. Avsikten är att skyndsamt möta den ökande efterfrågan på platser utan att ge avkall på det långsiktiga utbyggnads- och upprustningsprogrammet.

De åtgärder som vidtas medför kostnader och det finns regler för på vilket sätt stadsdelsnämnderna hos kommunstyrelsen kan söka stimulansbidrag utbyggnad av förskolor. Under året har - inför hösten 2005 och även för ytterligare behov år 2006 – förvaltningen prioriterat det praktiska genomförandet. Trots att genomförandebeslut ännu inte fattats i kommunstyrelsens ekonomiutskott avseende flera objekt görs i föreliggande tertialrapport hemställan om medel för att finansiera nämndens kostnader under året för att genomföra utbyggnaden. Härvid upptages även kostnader för åtgärder, som vidtas i skolbyggnader för att friställa skol- och fritidshemslokaler för förskoleändamål.

Utöver hänvisning till blanketterna 10 och 12 ges följande beskrivning av berörda objekt.

Gröna paviljongen, Vinsta skolgränd 1-3

Den gröna paviljongen på Vinstaskolans skolgård iordningställdes i samband med en vattenskada och var klar i maj. Skolan har lämnat lokaler till förmån för förskola. Dimensioneringen är en avdelning, ca 15 förskoleplatser. Iordningställandet invändigt har hållits på en låg nivå för att erhålla ett snabbt färdigställande. Även åtgärder på förskolans gård har genomförts. Kostnaderna är låga och har tagits på delegation, varför inriktningsbeslut eller genomförandebeslut inte tagits i nämnden. Stimulansbidrag söktes i Tertialrapport 1 men beviljades inte. Hemställes om 0,5 mnkr (startkostnad 0,2 mnkr och 0,3 mnkr i särproduktionskostnad).

Enspännargatan 1

Genom att flytta Hässelbygårdsskolans fritidsverksamhet på Enspännargatan 1 till ny paviljong på skolgården kan f.d. förskolan åter tas i bruk för avsett ändamål. Inflyttning i september. Dimensioneras för två avdelningar, ca 30 platser. Åtgärder invändigt hålls på låg nivå. Förskolans gård kommer att åtgärdas. Kostnaderna är låga och har tagits på delegation, varför inget inriktningsbeslut eller genomförandebeslut tagits i nämnd. Åtgärden är dock nämnd i framskrivningen av genomförandebeslut för paviljongen på skolgården. Hemställas om 1,0 mnkr (startkostnad 0,4 mnkr och 0,6 mnkr i särproduktionskostnad).

Brunklövergränd

Genom att flytta särskoleverksamhet från Brunklövergränd 12 till Backluraskolan kan del av den f.d. förskolan åter tas i bruk för avsett ändamål. Inflyttning sker efter att paviljongen på Backluraskolans skolgård är inflyttad med skolverksamhet och fritidsverksamhet, så att särskoleverksamheten kan flytta in i huvudbyggnaden. Dimensioneras för två avdelningar, ca 30 platser. Åtgärder invändigt hålls på låg nivå. Inriktningsbeslut och genomförandebeslut har ännu ej framskrivits. Åtgärden är nämnd i framskrivningen av inhyrningsbeslut för paviljongen på Backluraskolan. Projektet genomförs på kort tid mellan tiden för inlämnande av Tertialrapport 2 och bokslut. Hemställas om 1,0 mnkr (startkostnad 0,4 mnkr och 0,6 mnkr i särproduktionskostnad).

Brandliljegränd

Genom att flytta fritidsverksamheten på Brandliljegränd till Backluraskolan kan del av den f.d. förskolan åter tas i bruk för det avsett ändamål. Inflyttning sker efter det att paviljongen på Backluraskolans skolgård är inflyttad med skolverksamhet och fritidsverksamhet. Dimensioneras för en avdelning, ca 15 platser. Åtgärder invändigt hålls på låg nivå. Inriktningsbeslut och genomförandebeslut har ännu ej framskrivits. Åtgärden är nämnd i framskrivningen av inhyrningsbeslut för paviljongen på Backluraskolan. Projektet genomförs på kort tid mellan tiden för inlämnandet av Tertialrapport 2 och bokslut. Hemställas om 1,0 mnkr (startkostnad 0,4 mnkr och 0,6 mnkr i särproduktionskostnad).

Tumultgränd

För behovet av förskoleplatser i Kälvesta planeras på kort sikt en paviljong på fotbollsplanen vid redan befintlig förskola på Tumultgränd. Dimensioneras för tre avdelningar, ca 45 platser. Inhyrningsärende har förelagts nämnden 19 maj och kommunstyrelsens ekonomiutskott har beviljat stimulansbidrag. Hemställan om 2,0 mkr som stimulansmedel i Tertialrapport 1 beviljades inte. Hemställas om 2,0 mnkr (beställarstöd 0,1 mnkr, projektering 0,5 mnkr, särproduktionskostnad 0,9 mnkr och startkostnader 0,5 mnkr).

Lingonrisgränd

För efterfrågan på förskoleplatser i Backlura samt för evakuering av verksamheten på Brandliljegränd i samband med arbetsmiljöåtgärder på Blomsterkungsvägen planeras på kort sikt en paviljong på parkmark vid Lingonrisgränd. Dimensioneringen är totalt fyra avdelningar, ca 60 platser. En avdelning är utökning för behovet i området. Inhyrningsärende har förelagts stadsdelsnämnden 19 maj och kommunstyrelsens ekonomiutskott, som beviljat stimulansbidrag. Hemställan om 2,4 mnkr i stimulansmedel i Tertialrapport 1 beviljades inte. Hemställas om 2,4 mnkr (beställarstöd 0,1 mnkr, projektering 0,5 mnkr, särproduktionskostnad 1,2 mnkr och startkostnader 0,6 mnkr).

Astrakangatan

För efterfrågan på förskoleplatser i Hässelby Gård har en paviljong upphandlats som särskild enhet kopplad till Liljeörngatans förskola. Dimensioneringen är två avdelningar, ca

30 platser. Inhyrningsärendet har förelagts stadsdelsnämnden 19 maj och kommunstyrelsens ekonomiutskott har beviljat stimulansbidrag. Hemställan om 1,6 mnkr i stimulansmedel i Tertialrapport 1 beviljades inte. Hemställas om 1,6 mnkr (beställarstöd 0,1 mnkr, projektering 0,5 mnkr, särproduktionskostnad 0,6 mnkr och startkostnader 0,4 mnkr).

Råcksta

Som evakueringslokaler under saneringsarbete vid förskolan på Vällingbyvägen 61 under 2005 och förskolan på Söderbergagårdsväg under 2006 har hyrts in lokal i Råcksta. Arbetsmiljöåtgärder är nödvändiga vid de två förskolorna. Lokaler dimensioneras för tre avdelningar, ca 45 platser. En avdelning har flyttat in. På sikt kan lokalen komma att permanentas, eftersom bostäder planeras på Råcksta parkeringsplats. Kostnaderna är låga och har tagits på delegation, varför inget inriktningsbeslut eller genomförandebeslut tagits i nämnd. Hemställs om 0,5 mnkr (startkostnad 0,2 mnkr, särproduktionskostnad 0,3 mnkr). Förvaltningen återkommer inför att övriga två avdelningar tas i anspråk.

Paviljong Hässelby Gårdsskolan

För att möta efterfrågan på förskoleplatser aktualiseras flyttning av skolverksamhet till en paviljong. En förskoleklass i huvudbyggnaden och fritidsverksamhet på Enspännargatan 1 avses flytta in i paviljongen för att lämna plats åt förskoleverksamhet om två avdelningar, på Enspännargatan 1. Verksamheten i paviljongen på skolgården påbörjas i september. Hemställs om stimulansmedel för paviljongen eftersom kostnaderna för paviljongen är en följd av förskoleutbyggnad. Förvaltningen anser att ett rimligt belopp är 1,2 mnkr (särproduktionskostnad 0,6 mnkr, projektering 0,5 mnkr, beställarstöd 0,1 mnkr).

Två våningsbyggnad, Backluraskolan

För att möta efterfrågan på förskoleplatser aktualiseras att utnyttja byggrätt som finns på Backluraskolan genom att byta ut en envåningspaviljong på skolgården mot en paviljong i två våningar samt genomföra omstruktureringar i skolverksamheten. På skolgården uppförs en paviljong i två våningar för undervisning och fritidsverksamhet. Tillsammans med flyttning av förskoleklasser i Brunklövergränd till Tallbacken och särskoleverksamhet till skolans huvudbyggnad medför indirekta kostnader för att tillgodose behov av förskoleplatser. Förvaltningen anser att ett rimligt stimulansbidrag motsvaras av totalt 1,5 mnkr (särproduktionskostnad 0,9 mnkr, projektering 0,5 mnkr, beställarstöd 0,1 mnkr).

Tallbacken, Backluraskolan

För att möta efterfrågan på förskoleplatser flyttas förskoleklasserna på Brunklövergränd till Tallbacken som organiseras under Backluraskolan. Detta medför ombyggnation med kostnader som följd, vilket innebär att förvaltningen erhåller indirekta kostnader för att tillgodose behov av förskoleplatser. Förvaltningen anser att ett rimligt stimulansbidrag motsvaras av totalt 0,4 mnkr (särproduktionskostnad 0,3 mnkr, beställarstöd 0,1 mnkr).

Särskolelokaler, Backluraskolan

För att möta efterfrågan på förskoleplatser flyttas särskolan på Brandliljegränd till Backluraskolans huvudbyggnad. Detta medför ombyggnation med kostnader som följd, vilket innebär att förvaltningen erhåller indirekta kostnader för att tillgodose behov av förskoleplatser. Förvaltningen anser att ett rimligt stimulansbidrag motsvaras av totalt 0,4 mnkr (särproduktionskostnad 0,3 mnkr, beställarstöd 0,1 mnkr).

Bilaga 1 Blanketter till stadsledningskontoret

Blankett nr

- Delårsrapport per den 31 augusti
- 1 Bokfört per 31 augusti samt årsprognos i sammandrag m.m.
  - 2 a-c Kostnader, intäkter respektive nettokostnad fördelat på verksamhetsområden
  - 3 a-b Specifikation av avvikelser mellan prognos och budget
  - 4 Omslutningsförändringar
  - 5 Begärda budgetjusteringar
  - 6 Uppföljning av resultatenheter
  - ~~7 Projekt över 50 mkr~~
  - 8 Ekonomiskt bistånd
  - 9 Stimulansbidrag för utbyggnad av särskilda boenden för fysiskt och psykiskt funktionshindrade
  - 10 Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler
  - 11 Stimulansbidrag för ny-, om- och tillbyggnad av särskilda boenden för äldre
  - 12 Beställarstöd för skollokaler
  - 13 Mottagande av lärarstudenter höstterminen 2005
  - 14 Antal barn per avdelning/grupp i förskola 31 augusti 2005
  - 15 Projekt inom ramen för Stadsdelsförnyelsen
  - 16 Miljömiljarden
  - 17 Sjukfrånvaro
  - ~~18 Projekt med förkortad arbetstid~~
  - 19 Konsumentvägledning